

Evropske prestolnice kulture (EPK) 2020–2033

**Smernice za samoocenjevanje mest
glede rezultatov EPK**

Bruselj, maj 2018

**Priloga 10 – Smernice za samoocenjevanje mest
glede rezultatov EPK**

EVROPSKA KOMISIJA

Generalni direktorat za izobraževanje, mladino, šport in kulturo
Direktorat za kulturo in ustvarjalnost
Enota D2

Kontakt: Gerald Colleaux

E-naslov: eac-unite-D2@ec.europa.eu

Evropska komisija, B-1049 Bruselj

© Evropska unija, 2018

Kazalo

1. Ozadje in okvir.....	4
2. Glavni razlogi in nameni.....	5
3. Skupni temeljni kazalniki.....	6
Preglednica 1 – Hierarhija ciljev EPK	7
Preglednica 2 – Pregled ciljev in meril EPK z ustreznimi okvirnimi kazalniki in možnimi viri zbiranja podatkov	8
4. Načrtovanje in izvajanje postopkov ocenjevanja.....	12

1. Ozadje in okvir

Mesta gostitelji sama izvajajo neodvisno spremljanje in ocenjevanje Nova obveznost za evropske prestolnice kulture

Evropske prestolnice kulture (EPK) so bile oblikovane leta 1985 kot medvladna pobuda in leta 1999 preoblikovane v aktivnost Evropske unije. Pravila iz leta 2007 so bila prenovljena, tako da so učinki aktivnih prizadevanj vse boljši. V skladu s temi pravili Evropska komisija zagotavlja zunanjo in neodvisno oceno vseh evropskih prestolnic kulture za obdobje 2007–2019. Poleg tega so do zdaj številne evropske prestolnice kulture začele in izvedle samoocenjevanje leta, ko so bile nosilke naziva v skladu z različnimi modeli in načini obravnave.

Sklep št. 445/2014/EU (sklep) določa nove postopke za izvajanje aktivnosti za evropske prestolnice kulture za obdobje 2020–2033. V zvezi z natančnejšo oceno se s sklepom uvaja ključna sprememba, tj. obveznost vseh evropskih prestolnic kulture v obdobju 2020–2033, da izvedejo samoocenjevanje rezultatov leta naziva. Kot del te nove obveznosti morajo mesta, ki se potegujejo za naziv, v svoji vlogi navesti načrte za spremljanje in ocenjevanje učinka naslova na mesto ter načrte za razširjanje rezultatov tega ocenjevanja.

Pristojnosti in obveznosti mest in Komisije natančneje določa 16. člen sklepa:

1.
 - Vsako zadevno mesto je odgovorno za oceno rezultatov svojega leta kot evropska prestolnica kulture.
 - Komisija na podlagi ciljev in meril [aktivnosti EPK] vzpostavi skupne smernice in kazalnike za zadevna mesta, da bi zagotovila usklajen način obravnave v postopku ocenjevanja.
 - Zadevna mesta pripravijo svoja ocenjevalna poročila in jih pošljejo Komisiji do 31. decembra v letu, ki sledi letu naziva.
 - Komisija ocenjevalna poročila objavi na svoji spletni strani.
2.
 - Poleg ocenjevanja, ki ga opravijo mesta, Komisija zagotovi redno izvajanje zunanjih in neodvisnih ocenjevanj rezultatov aktivnosti.
 - [Ta] ocenjevanja se osredotočijo na umestitev vseh nekdanjih evropskih prestolnic kulture v evropski kontekst, da se lahko izdelajo primerjave in pridobijo koristne izkušnje za prihodnje evropske prestolnice kulture, pa tudi za vsa evropska mesta. Ta ocenjevanja zajemajo oceno aktivnosti v celoti, vključno z učinkovitostjo postopkov za njeno izvajanje, njenimi učinki in možnostmi izboljšav.
 - Komisija Evropskemu parlamentu, Svetu in Odboru regij predloži naslednja poročila, ki temeljijo na navedenih ocenjevanjih, po potrebi pa se jim priložijo ustrezni predlogi:
 - a) začetno vmesno poročilo do 31. decembra 2024;
 - b) drugo vmesno poročilo do 31. decembra 2029;
 - c) dodatno poročilo do 31. decembra 2034.

V tem dokumentu so pojasnjene koristi za EPK, da izvede samoocenjevanje rezultatov leta naziva. Prav tako ponuja sklop skupnih kazalnikov za uporabo ter skupne smernice v seznamu vprašanj, ki naj si jih mesta zastavijo pri odločanju o prijavi na razpis za naziv evropske prestolnice kulture in pri načrtovanju svojih postopkov ocenjevanja.

Dokument temelji na strokovnem znanju in izkušnjah, ki izhajajo iz zunanjih in neodvisnih ocen EPK, izdelanih za Komisijo od leta 2007 – zlasti poglavje o "učinkih merjenja" iz končnega poročila o ocenjevanju evropskih prestolnic kulture za leto 2012, pa tudi o delu skupine za politiko nekdanje EPK, ki jo je financirala EU ter je bila ustanovljena v obdobju 2009–2010 za izmenjavo dobrih praks in pripravo priporočil za raziskavo in oceno, ki jo izdelajo mesta, nosilci tega naziva.

Dodatni viri:

Zunanje ocene EPK in poročilo skupine za politiko EPK so na voljo na naslednjih povezavah:

- http://ec.europa.eu/culture/tools/actions/capitals-culture_en.htm
- <http://ecocpolicygroup.wordpress.com/category/case-studies-ecocs>

2. Glavni razlogi in nameni

Razlogi in utemeljitev, ZAKAJ naj bi mesta ocenila rezultate svojega leta kot evropske prestolnice kulture (EPK)

Od začetkov leta 1985 se je pobuda "evropska prestolnica kulture" povečala po obsegu in velikosti ter postala eden od najbolj prestižnih in odmevnih kulturnih dogodkov v Evropi. V vseh teh letih pobuda uspešno prispeva k trajnostnemu razvoju mest in njihovih okoliških območij, tako da ima – če je bila dobro pripravljena – dolgoročni kulturni, socialni in gospodarski učinek. Zaradi tega so EPK zdaj priznane kot laboratoriji za strateške naložbe v kulturo na lokalni in regionalni ravni.

Vendar še vedno primanjkuje usklajenih dokazov za boljše razumevanje prednosti prejetja naziva evropska prestolnica kulture, zlasti srednje- do dolgoročnih kulturnih, družbenih in gospodarskih koristi v mestih gostiteljih. Prav tako manjkajo enotna merila za neposredno primerjavo teh učinkov med mesti. Nova obveznost ocenjevanja, uvedena z novim sklepom, je način za izboljšanje tega stanja.

Prvi prejemniki rezultatov ocenjevanja bodo, seveda, mesta, ki so nosilci tega naziva. Ta obveznost bo koristila tudi drugim mestom po vsej Evropi, ki so se pripravljena učiti na izkušnjah EPK in bolje razumeti večplastni učinek obsežne naložbe v kulturo. Poleg tega bo pomagala institucijam Evropske unije bolje oceniti skupni učinek aktivnosti EPK, zlasti ker bodo ocene, ki jih bodo pripravila mesta, uvrščene v zunanje in neodvisne ocene, pripravljene za Evropsko komisijo.

Natančneje, na lokalni ravni bo nova obveznost prispevala, da EPK izboljšajo uresničevanje ciljev, ki so si jih zadale za leto naziva. Izkušnje kažejo, da precej časa vnaprej načrtovano ocenjevanje (in orodja za ocenjevanje) pomaga mestom, da razjasnijo vizijo svojih prednosti in slabosti, analizirajo, kaj si realno lahko prizadevajo doseči s pomočjo naziva EPK za izboljšanje svojih ciljev, vzpostavijo jasne mejnike pri doseganju svojih ciljev in tako izboljšajo končni rezultat leta naziva.

To naj bi jim tudi omogočilo, da bolje prikažejo učinek leta naziva; načine, kako so optimizirali kulturne, družbene in gospodarske koristi ter učinek, ki ga ima naziv na razvoj mesta. Prav tako bi bilo koristno

pri spodbujanju lokalnega oblikovanja ciljev, nudenju pomoči mestom pri načrtovanju in pogajanjih s partnerji (zlasti sponzorji in javnimi organi na lokalni, regionalni ali državni ravni), da bi ta mesta postala zgled dobre prakse in vir navdiha za prihodnje EPK, da bi si zastavile smiselne in dosegljive cilje. Nazadnje, ugotovitve lahko podprejo tudi prihodnje strategije mesta na področju kulture.

Na evropski ravni bo to pomagalo razumeti, kako posamezni EPK prispevajo k ciljem aktivnosti, ali so na splošno dosegli svoje cilje: ali je izvajanje potekalo v skladu s prvotnim predlogom in kako bi bilo mogoče izboljšati aktivnost EPK v celoti. Zelo pomembno je, da bo nova obveznost – s tem, da zagotovi celovitejši pregled nad rezultati EPK – spodbudila nadaljnji prenos znanja med mesti, saj bodo doslednejši podatki omogočili primerjave med njimi. Okrepila bo zavedanje o sposobnosti aktivnosti EPK in kulturnih pobud na splošno, da pripomorejo k oživitvi mestnih gospodarstev ali vplivajo na družbene spremembe ter prispevajo k širšim ciljem Evropske unije.

3. Skupni temeljni kazalniki

Minimalni nabor kazalnikov, ki bi ga morale vsebovati vse ocene, ki jih pripravijo mesta

Mesta z nazivom EPK so glede izvajanja samoocenjevanja povabljena, naj uporabljajo skupne temeljne kazalnike, predstavljene v nadaljnjem besedilu (preglednica 2).

Ti kazalniki so v skladu s splošnimi in posebnimi cilji aktivnosti EPK iz Sklepa št. 445/2014/EU ter z njihovo uporabo v okviru operativnih ciljev na ravni mesta (preglednica 1). Prav tako temeljijo na merilih iz tega sklepa za ocenjevanje vlog mest, ki vlagajo prijave na razpis za naziv EPK. Temeljni kazalniki, predlagani v nadaljnjem besedilu, odražajo to hierarhijo ciljev in so namenjeni, da, kjer je to mogoče, zajamejo njihovo bistvo v količinsko opredeljeni obliki.

Preglednica 1 – Hierarhija ciljev EPK

Splošni cilji								
Varovati in spodbujati raznolikost kultur v Evropi ter poudariti skupne značilnosti in povečati občutek meščanov, da pripadajo skupnemu kulturnemu prostoru (splošni cilj 1), in tudi spodbujati prispevek kulture k dolgoročnemu razvoju mest (splošni cilj 2).								
Posebni cilji (PC)								
PC1: Povečati obseg, raznolikost in evropsko razsežnost kulturne ponudbe v mestih, vključno z mednarodnim sodelovanjem.	PC2: Razširiti dostop do kulture in okrepiti udeležbo v njej.	PC3: Okrepiti zmogljivosti kulturnega sektorja in njegove povezave z drugimi sektorji.	PC4: Povečati mednarodno prepoznavnost mest prek kulture.					
Operativni cilji								
Spodbujati obsežne kulturne programe visoke umetniške kakovosti.	Zagotavljati, da kulturni programi vsebujejo močno evropsko razsežnost in mednarodno sodelovanje.	Zajemati širok razpon meščanov in zainteresiranih institucij v pripravo in izvajanje kulturnega programa.	Ustvarjati nove priložnosti za udeležbo ali sodelovanje na kulturnih prireditvah za širok razpon meščanov.	Izboljšati kulturno infrastrukturo.	Razviti večino in spretnosti, zmogljivosti in kakovost upravljanja kulturnega sektorja.	Spodbujati partnerstvo in sodelovanje z drugimi sektorji.	Siriti poznavanje mesta in njegov kulturni program.	Izboljšati mednarodno razgledanost prebivalcev.

Pričakuje se, da bo treba nekatere kazalnike dodelati zaradi spreminjajočih se okoliščin, spoznanj iz drugih prestolnic kulture, novih vrst podatkov in tehnologij za njihovo zbiranje.

Kvantitativni podatki morajo upoštevati izhodišča (tj. podatke ob prijavi, na začetku leta naziva, ob koncu leta naziva), regionalne ali notranje elemente primerjave, če so na voljo, ter kulturni, socialni, izobraževalni in infrastrukturni kontekst mesta. Podatke in okoliščine je treba analizirati, da bi razumeli, koliko je verjetno prispevala EPK, ter opredelili še druge pomembne dejavnike.

Poleg teh skupnih kazalnikov naj mesta tudi opredelijo vse dodatne kazalnike, ki ustrezajo njihovemu kontekstu, prednostnim nalogam in dejavnostim ter odražajo njihove cilje uspešnosti. Ti kazalniki se lahko izkažejo kot tehtni za prihodnja mesta EPK ter se uvrstijo v seznam skupnih kazalnikov EPK.

Vsi kazalniki morajo biti skladni z načeli SMART, tj. biti morajo značilni, merljivi, dosegljivi, ustrezni in časovno opredeljeni.

Preglednica 2 – Pregled ciljev in meril EPK z ustreznimi okvirnimi kazalniki in možnimi viri zbiranja podatkov

Cilji	Vrsta kazalnika	Okvirni kazalniki	Možni viri zbiranja podatkov
<p>Splošni cilj 1:</p> <p>Varovati in spodbujati raznolikost kultur v Evropi ter poudariti skupne značilnosti in povečati občutek meščanov, da pripadajo skupnemu kulturnemu prostoru.</p>	<p>Učinek</p>	<p>Večja ozaveščenost meščanov in večje spoštovanje raznolikosti evropskih kultur.</p> <p>Močnejši občutek državljanov, da pripadajo skupnemu kulturnemu prostoru, vpliv na to, kako državljani dojemajo, da so Evropejci.</p> <p>Polno sodelovanje in udejstvovanje državljanov v večkulturnih projektih.</p> <p>Povečano poznavanje evropskih kultur.</p> <p>Povečanje sposobnosti na področju nesnovne evropske dediščine (umetnostno in umetnoobratno področje).</p> <p>Večja številčnost kulturnih pobud, ki povezujejo kulturno dediščino ter inovacije.</p> <p>Naložbe v snovno kulturno dediščino, novi načini rabe in vnovična razlaga kulturne dediščine.</p> <p>Raznovrstnost evropskih tem (v programu, v medijih).</p> <p>Geografsko področje, ki ga pokriva umetniški program.</p> <p>Število in kakovost večkulturnih storitev.</p> <p>Število lokalnih pobud z evropskimi partnerji ali o medkulturnih temah.</p> <p>Število in temeljne značilnosti ljudi, ki so jih dosegli mediji Geografski doseg medijskega poročanja.</p> <p>Povečan obisk krajev in objektov kulturne dediščine (število obiskovalcev in dolžina obiska).</p> <p>Povečana podpora večkulturnih projektov, na primer projektov kulturnih manjšin.</p>	<p>Ankete lokalnih prebivalcev, ki so jih izvedle ali naročile na primer občine ali agencije, ki upravljajo dogodek EPK. Vprašanja, kot: "Kakšno je vaše mnenje o občutenju 'evropskosti'?"</p> <p>Ankete umetnikov, kulturnih in lokalnih/regionalnih/državnih ustanov (ne le občin), zadolženih za doseganje kulturnih, izobraževalnih in razvojnih ciljev</p> <p>Fokusne skupine državljanov/skupnosti, ki delujejo v okviru zgoraj navedenih agencij (ustanov) oziroma jih vodijo lokalne univerze.</p> <p>Poročila o naložbah in razvojnih dosežkih.</p> <p>Analiza kakovosti programa.</p> <p>Število in i kakovost programov, ki spodbujajo raznolikost in širijo poznavanje Evrope.</p> <p>Ankete na podlagi vprašalnikov za samoizpolnjevanje (na terenu ali poslane digitalno pozneje).</p> <p>Analiza kakovosti informacij o evropskih temah in programih na spletnih straneh EPK.</p> <p>Analiza spletnih dejavnosti – komentarji, informacije, ki si jih izmenjavajo različne publike.</p> <p>Analiza medijskih kritik o evropskih vprašanjih in programu EPK.</p> <p>Analiza medijskega poročanja (število in temeljne značilnosti ljudi, ki so jih dosegli mediji, ter geografski doseg medijskega poročanja).</p> <p>Podatki internega ocenjevanja kulturnih organizacij/institucij.</p> <p>Ankete (npr. spletne ali na terenu), Evrobarometer.</p>

Cilji	Vrsta kazalnika	Okvirni kazalniki	Možni viri zbiranja podatkov
<p>Splošni cilj 2:</p> <p>Spodbujati prispevek kulture k dolgoročnemu razvoju mest.</p>	<p>Učinek</p>	<p>Državno/mednarodno priznanje mestom kot kulturno živahnim prestolnicam in izboljšanje njihovega ugleda.</p> <p>Povečanje BDP in zaposlovanja v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih mesta.</p> <p>Povečanje razpoložljivih prostorov za kulturne dejavnosti (studii itn.).</p> <p>Kakovost in količina dokumentov in politik, pripravljenih po EPK, ter dolgoročnih strateških dokumentov in politik.</p> <p>Nove rabe neuporabljenega prostora, nov razvoj javnega prostora.</p> <p>Referenčni organi nevladnega sektorja, ki sodelujejo z občino – njihovo število, število sestankov, število udeleženih organizacij.</p> <p>Oblikovanje mestne kulturne strategije in izvedbenih načrtov.</p> <p>Število sklepov, ki jih je sprejela občina na podlagi posvetovanja s kulturnim in nevladnim sektorjem, in povečanje proračuna za kulturne dejavnosti.</p>	<p>Ankete turistov in obiskovalcev v mestih gostiteljih, mednarodne raziskave mnenja turistov, mnenja domačih ali mednarodnih strokovnjakov s področja kulture ter drugi verodostojni objavljeni viri.</p> <p>Statistični podatki, ki so jih predložile občine, državni statistični uradi, sektorski organi itn.</p> <p>Dokumentarna analiza podatkov GPS, množičnih podatkov itn.</p> <p>Poročila, številčnost novih državljskih pobud, novih organizacij, kreativnih zagonskih podjetij, partnerstev itn.</p> <p>Letni programi dela in poročila referenčnih skupin.</p> <p>Analiza mestnih proračunov – izdatki za kulturo.</p>
<p>Posebni cilj 1:</p> <p>Povečati obseg, raznolikost in evropsko razsežnost kulturne ponudbe v mestih, vključno z mednarodnim sodelovanjem.</p>	<p>Rezultat</p>	<p>Skupno število dogodkov.</p> <p>Skupni proračun kulturnih programov EPK.</p> <p>Povečanje finančnih prispevkov, pridobljenih od javnih, zasebnih in tretjih partnerjev.</p> <p>Število dejavnosti, ki poudarjajo evropsko raznolikost in temeljijo na evropskih temah ali mednarodnem sodelovanju.</p> <p>Število novih čezmejnih sodelovanj, koprodukcij in izmenjav, ki vključujejo lokalne in mednarodne izvajalce.</p> <p>Programi EPK, razdeljeni po umetniški zvrsti.</p> <p>Število dogodkov za vsako kategorijo dogodka.</p>	<p>Podatki o programih, ki so jih predložile agencije, ki izvajajo EPK. Analize (o upravljanju in znanstvenih dosežkih).</p> <p>Število novih in trajnostnih mednarodnih partnerstev.</p> <p>Kvalitativna analiza novih čezmejnih sodelovanj.</p> <p>Analiza kakovosti programa.</p> <p>Poročila in statistike projektov in institucij.</p> <p>Ankete umetnikov, kulturnih in lokalnih/regionalnih/državnih ustanov (ne le občin).</p>

Cilji	Vrsta kazalnika	Okvirni kazalniki	Možni viri zbiranja podatkov
		<p>Število umetnikov, vključenih v mednarodno sodelovanje.</p> <p>Število umetnikov, vključenih v mednarodne projekte v tujini.</p>	
<p>Posebni cilj 2:</p> <p>Razširiti dostop in udeležbo v kulturi.</p>	<p>Rezultat</p>	<p>Obisk dogodkov, organiziranih v okviru evropske prestolnice kulture, in napredek v primerjavi z običajnim obiskom kulturnih predstav v mestu.</p> <p>Delež prebivalcev, ki dogodke obiskujejo ali so v njih udeleženi, vključno z mladimi, manjšinami ali prikrajšanimi.</p> <p>Povečana ozaveščenost o kulturni ponudbi (na splošno in po zgoraj navedenih skupinah).</p> <p>Število in temeljne značilnosti aktivnih prostovoljcev ter raven (globina) njihove zavzetosti.</p> <p>Število dogodkov in pobud, ki spodbujajo aktivno udejstvovanje in omogočajo različne ravni udeležbe.</p> <p>Spolna uravnoteženost in kulturna raznolikost delavcev v kulturi.</p> <p>Geografska razširjenost občinstva.</p> <p>Številčnost in kakovost shem za spodbujanje širšega udejstvovanja (npr. vstopnice, prevoz, promocije).</p> <p>Številčnost in kakovost programov za vključevanje oseb izven kulturne sfere.</p> <p>Povečana motivacija za udeležbo v kulturnem življenju.</p> <p>Večja in poglobljena udeležba v kulturnem življenju.</p> <p>Število kulturnih delavcev, ki so opravili usposabljanje in zdaj pri svojem delu uporabljajo metode udejstvovanja.</p> <p>Povečana udeležba skupin lokalne skupnosti in šol v kulturnih programih.</p> <p>Povečana raznolikost občinstva (starost, kulturno ozadje).</p>	<p>Podatki o programih, ki so jih predložile agencije, ki upravljajo dogodek EPK.</p> <p>Ankete lokalnih prebivalcev, ki so jih izvedle ali naročile na primer občine ali agencije, ki upravljajo dogodek EPK, ter drugi načini zbiranja mnenj, na primer prek ustvarjalnih sredstev.</p> <p>Naredite primerjavo z domačimi ali mednarodnimi primerljivimi podatki.</p> <p>Rezidenčne fokusne skupine (ki so predstavniki ali so oblikovane na ravni različnih sosesk), ki jih vodijo lokalne univerze.</p> <p>Študentske fokusne skupine, ki jih vodijo lokalne univerze.</p> <p>Poročila in statistike projektov in institucij.</p> <p>Poročila udeležencev.</p> <p>Analiza opazovanj.</p> <p>Analiza udejstvovanja na spletnih straneh, povezanih z EPK (komentarji, deljenje, temeljne značilnosti udeležencev).</p> <p>Podatki o številu prodanih vstopnic in o upravljanju odnosov s strankami (število obiskovalcev in pogostnost obiska).</p> <p>Analiza poštnih kod (števil) občinstva.</p> <p>Analiza obiska spletnih strani (Google analytics).</p>

Cilji	Vrsta kazalnika	Okvirni kazalniki	Možni viri zbiranja podatkov
<p>Posebni cilj 3:</p> <p>Krepiti zmogljivosti kulturnega sektorja in njegovih povezav z drugimi sektorji.</p>	<p>Rezultat</p>	<p>Strategija za dolgoročni kulturni razvoj mesta, pred in po EPK, vključno z akcijskim načrtom.</p> <p>Vrednost naložb v kulturno infrastrukturo in objekte.</p> <p>Vrednost naložb nevladnega sektorja ter kulturnega in ustvarjalnega sektorja v kulturne programe.</p> <p>Količina, kakovost in trajnost shem ter programov za poklicni razvoj kulturnih vodij in umetnikov</p> <p>Ustvarjeni pogoji in programi za razvoj nevladnih organizacij, kulturnih in ustvarjalnih sektorjev (za spodbujanje razvejanosti, količine, rasti, širšega ali mednarodnega dosega).</p> <p>Referenčni organi nevladnega sektorja, ki sodelujejo z ministrstvom za kulturo – njihovo število, število sestankov, sodelujočih organizacij.</p> <p>Trajnostno večsektorsko partnerstvo za upravljanje na področju kulture.</p> <p>Medsektorska sodelovanja, vključno s kulturnim sektorjem.</p> <p>Število in profil projektov, ki so bili izvedeni skupaj z drugimi sektorji.</p> <p>Število dokumentov, ki podpirajo medsektorsko sodelovanje. Zvišanje standardov za kulturno upravljanje.</p> <p>Število in profil ljudi in organizacij, udeleženih v programih za krepitev zmogljivosti.</p>	<p>Statistični podatki, ki jih zagotovijo javni organi na lokalni ravni, na ravni provinc ali regij o morebitni rasti BDP, v številkah o zaposlenosti.</p> <p>Objavljeni dokumenti organa za zapuščino EPK, občin in/ali drugega ustreznega organa.</p> <p>Ocenitev programov za krepitev zmogljivosti.</p> <p>Poročila programov.</p> <p>Ankete predstavnikov kulturnega sektorja.</p> <p>Poročila subvencioniranih zasebnikov in organizacij.</p> <p>Poročila pomembnih predstavniških organov (npr. predstavnikov nevladnih organizacij ali kulturnega in ustvarjalnega sektorja).</p> <p>Ankete na podlagi vprašalnikov za samoizpolnjevanje (na terenu ali poslane digitalno pozneje).</p> <p>Interni podatki partnerskih organizacij: podatki internega ocenjevanja projektnih partnerjev.</p> <p>Analiza ocen, ki jih naredijo občinski kulturni vodje.</p> <p>Poročila udeležencev.</p>
<p>Posebni cilj 4:</p> <p>Izboljšati mednarodno prepoznavnost mest s pomočjo kulture.</p>	<p>Rezultat</p>	<p>Povečano število turističnih obiskov (dnevni obiski in nočitev na domači in mednarodni ravni).</p> <p>Obseg in delež pozitivnega medijskega poročanja o mestih.</p> <p>Ozaveščenost prebivalcev o EPK.</p> <p>Ozaveščenost o EPK</p>	<p>Statistični podatki, ki so jih predložile turistične organizacije ali ustrejni javni organ.</p> <p>Podatki, ki so jih zagotovile verodostojne organizacije za spremljanje medijev.</p> <p>Ankete lokalnih prebivalcev, ki so jih izvedle ali naročile na primer občine ali agencije, ki upravljajo dogodek EPK.</p>

Cilji	Vrsta kazalnika	Okvirni kazalniki	Možni viri zbiranja podatkov
		<p>med predstavniki kulturnega sektorja v tujini (npr. veleposlaništva, državne kulturne organizacije).</p> <p>Obseg in delež medijskega poročanja mesta o EPK oziroma njegovi kulturni ponudbi.</p> <p>Zavest med prebivalci, da EPK bogati mesto oziroma prispeva k ugledu mesta.</p> <p>Na lestvici blagovnih znamk mest se je mesto povzpelo više/je bolje predstavljeno/se je prvič uvrstilo na lestvico¹.</p>	<p>Kvalitativna analiza poročanja medijev, ki jo izvedejo univerzitetne skupine.</p> <p>Ankete tujih državnih kulturnih institucij.</p> <p>Ankete domačih in mednarodnih oblikovalcev mnenja na področju turizma in kulture (postavi mesto na evropski zemljevid).</p> <p>Fokusne skupine z lokalnimi in domačini vplivneži oziroma mnenjskimi voditelji. Vprašanja, kot: "Kako okrepiti lokalni ponos?"</p> <p>Razgovori z zainteresiranimi stranmi.</p>

4. Načrtovanje in izvajanje postopkov ocenjevanja

Nekaj koristnih vprašanj, ki bi si jih morala zastaviti mesta

Kdaj začeti postopek?

Pravočasno izvajanje ocenjevanja pomaga zagotoviti, da se vzpostavijo ustrezne organizacijske ureditve, načrtujejo in dodelijo finančna sredstva ter določi čas za vzpostavitev okvirov za zbiranje in analizo podatkov ter ugotovitev osnovnega položaja.

Načrtovanje ocenjevanja bi se moralo začeti že na začetku postopka. V zvezi s tem morajo mesta upoštevati številne organizacijske parametre, vključno s trajanjem ocenjevanja, koliko finančnih sredstev bi mu bilo treba dodeliti, kakšni podatki, orodja za analizo in mehanizmi bodo potrebni, kdo bo za to odgovoren, ali je za zagotovitev objektivnega in strokovnega zbiranja podatkov potrebno usposabljanje vseh vpletenih, izvajanje etičnih pregledov in določitev, kakšna ocena bo potrebna.

Mesta, ki so nosila naziv, so se tega lotila na različne načine. Na primer, Liverpool 2008 je začel izvajati raziskovalni program leta 2005, Stavanger 2008 je začel izvajati svoj ocenjevalni program leta 2006 in Luxembourg 2007 je začel izvajati svoj raziskovalni program leta 2005. Nekatera mesta zaženejo svoj ocenjevalni program približno leto pred začetkom svojega kulturnega programa, na primer Essen za Porurje 2010 in Turku 2011. Guimarães 2012 pa je svoj ocenjevalni program zagnal tik pred začetkom leta naziva.

Katero obdobje naj pokriva?

Pomemben vidik načrtovanja je tudi odločitev o tem, kako dolgo naj traja postopek ocenjevanja. EPK si prizadeva dolgoročno vplivati na mestni razvoj, raziskave pa se pogosto osredotočajo le na kratkoročne učinke. Samo dve evropski prestolnici kulture, Liverpool 2008 in Turku 2011, sta izvedli dolgoročni raziskavi, ki sta zajemali časovno obdobje več let po koncu

¹ <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/cultural-creative-cities-monitor/>

leta naziva. V večini mest so postopki ocenjevanja končani približno šest do dvanajst mesecev po koncu leta naziva, kar vsaj deloma odraža potrebo, da se na lokalni ravni čim prej prikažejo rezultati leta naziva. Pri načrtovanju je treba dobro pretehtati in upoštevati ravnovesje med pritiski za prikaz hitrih rezultatov ter potrebo po temeljiti analizi in ocenjevanju kakovosti. Skupina za politiko EPK je predlagala, naj bi postopek ocenjevanja trajal še eno do dveh let po letu naziva, da se zagotovi temeljito ocenjevanje; da pa bi se ustrezno ugotovili dolgoročni vplivi, bi bilo potrebno tri- do štiriletno ocenjevanje. Če je uvaljalno obdobje ključno za cilje posamezne evropske kulturne prestolnice, je treba narediti dolgoročno (longitudinalno) raziskavo obdobja pred letom naziva evropska prestolnica kulture.

Kakšen naj bo proračun za ocenjevanje?

Zagotavljanje potrebnega financiranja za ocenjevalne raziskave je pogosto izziv za številna mesta. Vendar bodo naložbe v raziskave dolgoročno verjetno prinesle številne koristi, kot sta sposobnost dokazati vpliv kulturne ponudbe na privabljanje dodatnega financiranja, kar opravičuje vrednost javne porabe ter razumevanje, katere pobude in/ali projekti koristijo mestu. Zato je pomembno, da se financiranje za ocenjevanje opredeli in zagotovi v začetni dobi razvoja.

Koga izbrati za izvajanje ocenjevanja?

Že ob pripravi predloga je treba razmisliti o organizaciji, ki bo izvedla ocenjevanje. Pomembna merila pri tem so neodvisnost, preglednost in izogibanje vsakršnemu navzkrižju interesov. Zato je pooblastitev organizacije, ki ni povezana z organom, odgovornim za izvedbo programa evropske prestolnice kulture, dobra praksa. Pogosto se za to izberejo lokalne univerze ali druge javne ali zasebne raziskovalne organizacije. Ustrezno bi bilo treba opredeliti jasne vloge in odgovornosti med organizacijo za ocenjevanje in agencijo za izvedbo, zlasti v zvezi z zbiranjem podatkov, komunikacijo in drugimi vprašanji.

Kakšno naj bo ocenjevanje?

Odločitve v zvezi s tem, kakšno naj bo ocenjevanje, ki ga je treba izvesti, bodo zelo pomembne v začetnem obdobju. Vprašanja, ki si jih je treba zastaviti, so: Ali bi se moralo ocenjevanje osredotočiti samo na mesto ali naj zajema širšo regijo? Katera tematska področja in vprašanja bi moralo zajemati ocenjevanje? Ali bi moralo biti ocenjevanje osredotočeno na kvantitativne raziskave, na kvalitativne raziskave ali na kombinacijo obeh raziskovalnih orodij? Kateri kazalniki bi bili še posebej pomembni, zanimivi in primerni za vsako evropsko prestolnico kulture? Kakšna je velikost in sestava vzorca za posamezno anketo ali zbirko podatkov?

Medtem ko ocena prinaša pomembne koristi, pa si je treba prizadevati, da bi se izognili številnim morebitnim negativnim vidikom. Povečanje pomena ocenjevanja lahko vpliva tam, kjer so pri oblikovanju kulturnega programa preverjene in preizkušene dejavnosti obravnavane prednostno pred dejavnostmi, ki so bolj ambiciozne in eksperimentalne. Prav tako je pomembno, da se izognemo temu, da bi bil program oblikovan za "lahko zmago", namesto da bi obravnaval zahtevnejša vprašanja.

Poleg tega je v oceno dobro vključiti informacijo o kontekstu – pozitivne in negativne dejavnike, ki vplivajo na rezultat.

Ponavljamo, oceno je treba pripraviti glede na posebne cilje iz projekta EPK, kot so navedeni v prijavi in temeljnih študijah.

